

juni
2022
nr 55

GCL – BERICHTEN

Voorzitterswoordje

De voorbije maanden genoten we ervan om weer fysiek samen te komen met familie en vrienden. Het leven werd een stuk drukker want talrijke feesten werden ingehaald. Maar het is ook oh zo deugddoend om aan het leven te kunnen deelnemen.

Ook in onze GCL- gemeenschap kwamen we voor het eerst terug samen - op 29 mei - voor een bijeenkomst rond 'De Goede Twijfel'. Het was een vreugdevol moment van weerzien en het was ook fijn om enkele nieuwe gezichten te verwelkomen, die konden proeven van de warme familiale sfeer in de GCL-gemeenschap.

Nikolaas Sintobin SJ gidste ons doorheen de spanning van de 'goede twijfel' en het 'niet-weten' naar het innerlijk vrij worden voor het ontvangen van de genade van een goede beslissing. In de uitwisseling achteraf was iedereen het erover eens dat oefenen in 'geduld, aanwezigheid en verwijlen' zeker aan de orde was.

Het was ook de eerste keer dat we met de vernieuwde stuurploeg naar buiten traden. Het was als het ware onze 'vuurdoop' die we als ploeg goed hebben doorstaan!

Twee weken eerder, op 15 mei, was ik – samen met ongeveer 200 mensen, waaronder ook heel wat GCL-leden – in de Oude Abdij te Drongen te

gast voor de viering van de Ignatiaanse familiedag. Het was een feest van ontmoeting, viering en getuigenissen van de ignatiaanse familie. GCL behoort ook tot deze familie samen met vele andere 'werken' zoals Jesuit Refugee Service (JRS), de jezuïetencolleges, het Platform van Ignatiaanse Spiritualiteit om er maar enkele te vernoemen...

Eén zinnetje uit de homilie van regionaal overste p. Marc De Smet SJ is me bijzonder bijgebleven:

'Hoe kunnen we als christenen en leden van de Ignatiaanse familie handelen in een wereld-in-crisis en toch al tekenen zien van de verrezen Heer?'

Handelen – in een wereld in volle crisis, ook al willen we soms het hoofd laten hangen bij al dat onheil – in navolging van de verrezen Heer. Het antwoord was 'door de liefde in onze familie te bewaren en naar de wereld te brengen.'

In deze periode rond Pinksteren – met de vervulling van de belofte van de komst van de Geest - wil ik er graag het volgende aan toevoegen: De Geest kan ons helpen om niet naar de hemel te blijven kijken en niet bij de pakken te blijven zitten maar liefdevol handelend - creatief scheppend - aanwezig te zijn en te blijven – ook op plekken in deze wereld die kwetsbaar zijn. Ik hoop van harte dat we met elkaar onze persoonlijke ervaring van de Geest verder mogen delen en ons zachtjes mogen laten leiden door die Geest in onze handelingen. We zullen hierdoor stap voor stap groeien op een weg die onze GCL gemeenschappen levendig en vreugdevol maakt met een hart gericht op Christus..

Ik wens jullie allen een mooie en deugddoende zomer toe!

Wat beweegt onze Paus?

In het tijdschrift 'Cardoner' stond enige tijd terug een beklijvend stuk over 'Paus Franciscus en onderscheiden', van de Italiaanse jezuïet, Antonio Spadaro s.j. Het gaf me dieper inzicht in het beleid van de paus. Een ervaring die ik graag hier wil delen, juist nu we dit jaar in onze Berichten een reeks wijden aan ignatiaans onderscheiden.

Het stuk begint in een ver verleden, met het Concilie van Trente (1545-1563). Daar waren op verzoek van Paulus III, de toenmalige paus, enkele jezuïeten als theologisch deskundigen bij uitgenodigd. Ignatius zelf was er niet bij. Althans, niet lijfelijk. Maar des te meer op de achtergrond. Met adviezen aan de paters, over hoe ze zich het beste in het concilie-overleg zouden kunnen opstellen. Boeiende adviezen, omdat er zo goed uit blijkt dat Ignatius zich liefst niet bezig hield met theoretische vragen, veeleer de nadruk legde op het getuigenis van zijn geloofs-vrienden door hun levenswijze. Voor hem was de hervorming van de Kerk vooral zaak van 'mensen van binnenuit bekeren'. Pas dan zouden ook haar structuren kunnen worden hervormd. Streven naar bekering dus niet als puur geestelijke weg, maar ook als 'daad van bestuur'.

Het artikel maakt duidelijk dat Franciscus zich als jezuïet door deze manier van Ignatiaans denken laat inspireren. Zo lezen we in één van zijn preken: "Het hart van Christus is het hart van een God die zich uit liefde heeft 'ontledigd'. Ieder van ons, jezuïeten, die Jezus volgen, moet bereid zijn zich te ontledigen." Spadaro vermeldt deze opmerking van Franciscus niet zomaar. Hij wil ermee zeggen dat volgens hem de nederigheid, het 'zich ontledigen', de drijvende kracht van Franciscus' pontificaat vormen. Dat het net die houding is van waaruit Franciscus volgens hem Paus wil zijn.

Dit heeft consequenties voor de wijze waarop hij de Kerk leidt, of ook niet leidt. Met name niet, door ijverig almaar dingen te 'doen', en voortdurend 'besluiten te nemen', maar juist wel door het onderscheiden van momenten van 'ontlediging', zodat Christus helderder gezien kan worden. "De Kerk is een pelgrimerend en evangeliserend volk, dat altijd elke institutionele uitdrukking overstijgt," horen we de paus op een ander moment zeggen. Waarmee Franciscus verwijst naar de Heilige Geest die voor hem de structuur van de Kerk bepaalt en maakt dat ze altijd in beweging is. Voor hem dan ook geen programma met kant-en-klare ideeën, maar geduldige, kleine stapjes vanuit een innerlijke houding die aanspoort open te staan voor ontmoeting en dialoog, om God te vinden wàr Hij zich ook maar vinden laat. Niet alleen in vooraf bepaalde vaste plekken.

Voor de paus, concludeert Spadaro, is de vereiste houding bij het nemen van besluiten die van de Geestelijke Oefeningen. Hij luistert naar troost en troosteloosheid, tracht

te begrijpen waarheen ze hem leiden en neemt dan zijn besluit in samenhang met dit geestelijk proces. Hij gaat daarvoor overigens niet alleen te rade bij Ignatius, maar ook bij diens gezel van het eerste uur, Pierre Favre. Deze maakt onderscheid tussen 'Al het goede dat ik zou kunnen doen' en 'de bemiddeling van de heilige Geest.' Concreet wil dit in het proces van Kerkhervorming zeggen dat dingen kunnen gebeuren die op eerste gezicht goed lijken en toch later blijken niet door de Geest te zijn ingegeven. Om dit in heel zijn reikwijdte te overzien, moeten we ons een basisprincipe van de paus voor ogen houden: 'tijd is superieur aan ruimte'. Dit betekent dat voor hem Kerkhervorming steeds weer het begin van 'een proces' is, niet één pauselijk 'heers' moment om 'koppen' te laten rollen' of 'machtsposities te laten bezetten'. Maar een open weg die simpelweg moet worden afgelegd. Met respect voor de grenzen, conflicten, problemen die er altijd zijn, omdat spanningen nu eenmaal deel uitmaken van onze menselijke werkelijkheid. Met die werkelijkheid, die tenslotte ook de werkelijkheid van de Kerk is, houdt de onderscheiding rekening. Daarom is onderscheiding voor de paus de sleutel tot de ontwikkeling en dynamiek van zijn Petrusambt, aldus Spadaro.

Het interessante, zeer lange artikel, waarvan dit maar een beknopte samenvatting is, eindigt met deze mooie woorden van paus Franciscus:

..." Ik zie de Kerk als een veldhospitaal na een veldslag. Het heeft geen zin om een ernstig gewonde te vragen of hij een hoog suikergehalte heeft, of een hoog cholesterol! Zijn wonden moeten worden verzorgd. Daarna kunnen we over al het andere praten. We moeten de wonden genezen, de wonden genezen..."

Mirjam Meijer

(Samenvatting van het artikel van Antonio Spadaro S.J.: 'Het beleid van paus Franciscus: wat beweegt hem?' in Cardoner (2021/2) website: www.cardoner.eu)

ILD in het Gemeenschapsonderwijs

Wij vinden het als redactie heel fijn om ervaringsartikels van GCL-leden te delen. Hier hebben we een heel bijzondere ervaring van een godsdienstleerkracht, Ann Vermeiren, die les geeft in het gemeenschapsonderwijs, en geconfronteerd wordt met vernieuwing waarmee ze probeert heel oprecht en kritisch om te gaan. Een positief denker en piloot. Het zal ons allen beroeren.

Dit schooljaar startte een proefproject **ILD (Interlevensbeschouwelijke Dialoog)** op onze school. Onze twee uur levensbeschouwing (in het Gemeenschapsonderwijs (GO) zijn dit niet-confessionele zedenleer, islamitische, joodse, katholieke, protestantse, anglicaanse of orthodoxe godsdienst) werden één gewoon lesuur en één lesuur ILD. Het opzet van dat lesuur was leerlingen van verschillende levensbeschouwingen laten dialogeren met elkaar over maatschappelijk relevante thema's vanuit het motto 'respect voor de multiculturele en levensbeschouwelijke diversiteit'. Dit met het oog op de onrustwekkende maatschappelijke polarisatie en om die tegen te gaan. 'Onbekend is onbemind'.

Als voortrekker van het project (waarvoor ik twee lesuren per week werd vrijgesteld) betekende dat een waanzinnig druk schooljaar: Grasduinen in een breed gamma aan lesmateriaal en organisaties over democratie, politiek, mensenrechten, Sustainable Development Goals (SDG), identiteit, fake news, vrije meningsuiting, extremisme, sociaal engagement, vrijwilligerswerk, systeemdenken... Als leerkracht katholieke godsdienst voelde ik mijn **GSM-functie** (Getuige-Specialist-Moderator-functie) regelmatig onder druk komen te staan.

Modereren en co-teaching met mijn andere levensbeschouwelijke collega's was een nieuwe en interessante ervaring: je vult elkaar aan en leert elkaar op een andere manier kennen, net als onze leerlingen. Verrijkend inhoudelijk en collegiaal.

Getuige zijn van en **Specialist zijn** in al deze thema's; daar voelde ik mij geen 'meester' over. Het vraagt een paar schooljaren om dit maatschappelijk veld te doorkruisen en je dit inhoudelijk eigen te maken.

Mijn levensbeschouwelijke collega's en ik merkten op dat de leerlingen geboeid zijn door elkaars persoonlijk levensbeschouwelijk verhaal en hun mening over levensbeschouwelijk gevoelige thema's als het dragen van een levensbeschouwelijk symbool op school, genderdiversiteit en seksualiteit, scheppingsmythen en evolutieleer...maar minder door thema's als democratie en politiek of SDG's.

Zolang onze levensbeschouwelijke inspecties het realiseren van de leerplandoelstellingen ILD zullen evalueren ben ik er vrij gerust in. Een onafhankelijke overheidsinspectie daarentegen zou me de kriebels geven. Ik ervaar in de leerplandoelstellingen immers een blinde vlek voor het transcendente/God. En daar willen de leerlingen het nu net over hebben: "Waarom geloof je wel of niet in God?" "En welke impact heeft dat op jouw leven?"

Ik lever voortaan een uur van mijn dierbaar vak in ten gunste van meer dialoog en samenspraak tussen onze leerlingen. Maar zelf werd ik als leerkracht niet betrokken bij deze nieuwe invulling van mijn vak; noch bij het opstellen van de leerplandoelstellingen. Van dit ILD-leerplan werden de bouwstenen 'democratische besluitvorming op lokaal, nationaal en internationaal niveau' alvast niet gerealiseerd wat de inspraak van leerkrachten betreft.

Onze leerlingen gepassioneerd zien en horen vragen stellen aan elkaar over elkaars levensbeschouwing daarentegen: dat deed deugd! Ze zijn echt geïnteresseerd in elkaars levensbeschouwelijke leefwereld. En de leerlingen katholieke godsdienst, die vaak niet meer praktiserend en soms zelfs niet meer gelovig zijn, vragen nu uitdrukkelijk de katholieke standpunten over maatschappelijke thema's in de les katholieke godsdienst te verduidelijken. Voordien kon dat hun amper boeien. Levensbeschouwelijk dialogeren wakkert de interesse voor de eigen levensbeschouwelijke identiteit aan.

Ik heb ook de indruk dat de andere setting en het co-teachen voor hen een nieuwe en aangename verrassing was. Het doorbreekt volgens hen de traditionele sleur. Ze zijn immers kinderen van hun tijd met een dominante en sterk prikkel wisselende beeldcultuur. Maar na tien weken vonden ze ook ILD weer genoeg geweest en verlangden zij naar de beslotenheid en vertrouwde van de traditionele levensbeschouwelijke les. Afwisseling is dus de boodschap. Volgend schooljaar opteren we met de collega's dan ook voor kleinere projecten van maximum vier weken, in plaats van één lange periode van meer dan tien weken. Ondertussen is immers duidelijk geworden, dat de resultaten van dit proefproject niet afgewacht worden. Het staat blijkbaar nu al vast dat het GO vanaf het schooljaar 2024-2025 deze manier van werken zal invoeren in de derde graad van al haar secundaire scholen. Laat ons wel hopen dat dit geen voorbode wordt voor de afschaffing van ons levensbeschouwelijk vak. Want wie graaft er nu met enthousiasme zijn eigen graf?

Zelf vond ik het co-teachen zeer aangenaam. Ik heb mijn collega's beter leren kennen, zowel hun stijl van lesgeven, als hun eigen levensbeschouwelijke standpunten. Het klopt: samen sta je sterker!

Ondanks de vele extra vergaderingen, het doorkruisen van het maatschappelijke veld op zoek naar bruikbaar lesmateriaal, het in elkaar boxen van het project met de bijhorende beginners-stress wegens onverwachte organisatorische moeilijkheden, ondanks de druk van de leerlingen en de inspectie die over jouw schouder meekijkt, kijk ik terug op een boeiend schooljaar: in spiritu sanctu.

Ann Vermeiren
Lerares katholieke godsdienst
BA Pitzemburg Mechelen
lid GCL leuvense groep

Ignatiaanse familiedag; 15 mei 2022, Oude Abdij - Drongen

Familiedag. De naam is goed gekozen. Van heinde en verre kwamen zij aan. Zelden alleen. De meesten in gezinsverband, of onder vrienden, of nog: arm in arm. Doorheen de vertrouwde poort van de Oude Abdij, met rechts de tuin en vanachter links de inkomhal. Steeds meer volk. Dichter opeen. Speurende ogen. Wenkende handen. Lachende gezichten. Hier en daar nog een coronavuistje. Maar veel handen op de schouders, om de lenden. Hartelijke kreten. Warme woorden. Welkom. Wang aan wang. Haast niemand met een masker. Al zeker niet figuurlijk. Wie niet op de foto wou mocht dat zeggen. Zijn of haar wil - en die van de privacywet - zou gerespecteerd worden.

Maar mij kwam het voor, dat ieder vrij en blij zijn naam liet kleven of prikken op de borst. Tuk op etiket? Niet echt. Misschien een beetje. Her en der. SJ na de naam. GCL op het vignetje. Duidelijk. Iedereen wou aangesproken worden. 't Geroezemoes zwol aan alom. 't Verstilte pas in de neogotische kapel. Hier één woord tot iedereen van pater Marc Desmet. Even allen één in gebed rond de Heer en dan aan 't werk. Werk aan de winkel. Op naar die plaats waar plaats is voor het voeden en delen van onze persoonlijke ervaringen en interesses.

Zo ging het. In van die dynamieken ademde heel de dag. Van verspreid naar verzameld. Dan verenigd in arbeid. Dan ontspannen verstrooid. Met koffie en thee in de wandelgangen. Koekjes bij de gesprekken. En, attentie! Herindeling van de groepen. Heroriëntatie van de geesten. Vierentwintig opties. Vier rondes. De bewogen dag werd besloten in de kerk. Het laatste plenum van de Ignatiaanse familie. Doordrongen van dezelfde spiritualiteit. In alle dingen op zoek naar Dezelfde. 'Herkennen wij de Heer?' was de centrale vraag in de homilie. Afgerond werd voor wie wou aan tafel.

De vruchten van deze dag? Onweerstaanbaar. Onmiddellijk geplukt. Geproefd ter plaatse. Verrukkelijk. Jammer als jij er niet bij was. Laat je vertellen hoe ze gesmaakt hebben.

De zaden van de dag? De intenties die geuit zijn. De toezeggingen die gedaan zijn. De verwachtingen die gewekt zijn. Voeg daarbij de namen en adressen die uitgewisseld zijn. Het begint klein, maar... Groeit! Afspraak op volgende familiedag!

De workshops van de dag waren:

- 1 De Geestelijke Oefeningen en allerlei varianten
- 2 Jesuits and Arts in India
- 3 The Ignatian family in India
- 4 De Kerk in Chota Nagpur (Ranchio), India
- 5 Het Ignatiaans opvoedingsproject aan een spelbord
- 6 Gemeenschappelijke onderscheiding in de gevangenis
- 7 Barokke influencers: de beeldcultuur van de Antwerpse jezuïeten in de 17e eeuw
- 8 Op het snijvlak tussen Vaticaan en wereld(-kerk)
- 9 Ignatiaanse spiritualiteit en nieuwe media en bidden met knotsgekke YouTube's
- 10 Spiritualiteit in de Hedendaagse kunst
- 11 Gegidste rondleiding in de Oude Abdij
- 12 Voorlezen als een professional (en Bidden Onderweg)
- 13 Meditatief schilderen
- 14 Gemeenschap van Christelijk Leven (GCL)
- 15 Meditatief wandelen : ruimte om te ZIJN
- 16 Hoe word je Jezuiet (getuigenis) ?
- 17 Ecologie, een Ignatiaans-spirituele bijdrage
- 18 Lanterfanten in de tuin
- 19 Zangrepetitie
- 20 Synodaliteit
- 21 JRS Belgium
- 22 Tentoonstelling Jezuieten in de Lage Landen
- 23 Christus voelen en smaken
- 24 Familiedagen: bezinnen met het gezin.

Hieronder enkele leden van de Ignatiaanse familie die present tekenden:

De Ignatiaanse scholen, UCSIA, Familiedagen, De Gemeenschap van Christelijk Leven (GCL), Platform Jezuieten Leuven, Platform Ignatiaanse spiritualiteit, medewerkers Oude Abdij, Jesuit Refugee Service (JRS), vrienden van missionarissen, USOS en USAB Antwerpen, Europese jezuïeten in Brussel.

Erik De Ridder
GCL-groep Eik van Mamre,
stuurgroep- en redactielid.

GCL-VLAANDEREN

www.gclvlaanderen.be

GCL-berichten is de nieuwsbrief van de Gemeenschap van Christelijk Leven in Vlaanderen

Voorzitter: Ginette Van Bogaert - Galgestraat 3 - 1703 Schepdaal - 02/582 24 28 -

info@gclvlaanderen.be

Nationaal kerkelijk assistent: Nikolaas Sintobin, s.j., Singel 448, 1017 AV Amsterdam, Nederland

Redactie GCL-berichten: Nikolaas Sintobin, s.j., Ann Sieuw, Luc Buffel, Mirjam Meijer en Erik De Ridder.

GCL-berichten is gratis voor GCL-leden, niet-GCL-leden betalen €7 (Nederland €8)

GCL-rekeningnummer: IBAN: BE54 4466 6116 7197 - BIB: KREDBEBB

